

Zeeuwse kaper (rechts) op de rede van Vlissingen, 17e eeuw.

Zeeuwse kaper slaat zijn slag

Vorig jaar verwierf het Maritiem Museum Rotterdam een bijzonder scheepsjournaal van de Rotterdamse onderstuurman Reijnier Bichon, geschreven tussen 1670 en 1679. Bijzonder, omdat het een reisverslag bevat van het kaperfregat Vliissingen.

door **Ruud Paesie**

Begin april 1672 verklaren Frankrijk, Engeland, Münster en Keulen de Republiek de oorlog. Franse troepen vallen vanuit het oosten de Nederlanden binnen en het voortbestaan van de Republiek hangt aan een zijden draadje. Alom heerst er angst en vertwijfeling en in de ontstane chaos richt de woede van het volk zich tegen de heersende regenten. Onder druk valt de regering en wordt Willem III de nieuwe stadhouder. 'Het land is reddeloos, de regering radeloos en het volk redeloos', zoals de bekende spreuk over het Rampjaar luidt. In deze chaotische situatie worden de gebroeders De Witt van verraad beschuldigd en op 20 augustus 1672 door een woedende menigte vermoord. Na de oorlogsverklaring formeren de Engelsen en Fransen een gecombineerde

vloot met als doel Holland of Zeeland vanuit zee binnen te vallen. Michiel Adriaensz de Ruyter weet de Nederlandse vloot op tijd in gereedheid te brengen en kan een blokkade van Zeeuwse en Hollandse havens voorkomen door de veel sterkere gecombineerde vloot een flinke slag toe te brengen. Het gevaar voor een invasie uit zee is daarmee nog niet geweken. Ook in het daaropvolgende jaar blijft de dreiging bestaan, maar door successen van de Nederlandse vloot wordt het gevaar gekeerd. In deze benarde situatie krijgt de kaapvaart een belangrijke rol in de strijd tegen de vijand. Vooral Zeeuwse kapers zijn actief. Met dóór de stadhouder verleende commissie- of kaperbrieven op zak hebben zij officiële toestemming om vijandige schepen in oorlogstijd te nemen. Kapers moeten dus niet met piraten worden verward. De meeste kapers opereren op de belangrijke scheepvaartroutes van Engelse en Franse schepen op de Atlantisch Oceaan. Spaanse havens, zoals La Coruña en Bilbao, dienen daarbij als uitvalsbases. Voor de ondersteuning zijn daar consuls aangesteld die verslag uitbrengen aan de admiraliteitscolleges. Een belangrijke Zeeuwse consul is Nicolaas van Hoorn.

Het scheepsjournaal van Reijnier Bichon bevat een bondig verslag van zijn avonturen aan boord van de Vliissingen. Kapitein is Andries Mijster, een ervaren Zeeuwse kaperkapitein die zijn sporen in de vorige En-

gelse Oorlog heeft verdiend. De met achttien stukken geschut bewapende Vliissingen vertrekt op 9 december 1672 samen met het Amsterdamse kaperschip de Liefde. Zodra de kapers in het Kanaal arriveren, worden ze door Franse oorlogsschepen opgemerkt. Er volgt een achtervolging, maar ze zijn de Fransen te snel af. Op 20 december veroveren ze hun eerste prijs. Die blijkt echter 'niet te pijnwaert' om op te brengen en wordt tot zinken gebracht. Vier dagen later is het weer raak en wordt The John veroverd. Het Engelse scheepje wordt met Nederlandse zeelieden naar de Spaanse havenstad La Coruña gezonden. In de daaropvolgende weken weten de kapers nog verscheidene Engelse en Franse schepen te nemen. Verder ontmoeten ze andere Zeeuwse kapers, maar ook Engelse oorlogsschepen die jacht op hen maken. Ook ditmaal zijn ze 'te vaerdigh in 't zeijlen' en schudden de Engelsen af.

Begin april 1673 raakt het contact tussen de kapers verbroken en zeilt de Vliissingen alleen. Er wordt een Engels fregat veroverd en in La Coruña afgeleverd. Het prijsschip wordt met medewerking van consul Van Hoorn onderhands verkocht.

Op 9 mei 1673 wordt de reis langs de Zuid-Ierse kust hervat. Enkele weken later geeft de uitkijk 'zeil in zicht' en volgt de jacht. Het blijkt een groot Engels fregat te zijn dat met 26 stukken geschut is bewa-

pend. De Engelse schipper is echter niet bereid om zijn schip zonder slag of stoot over te geven en er volgt een vuurgevecht. Daarbij krijgen de Engelsen de volle laag en wordt het schip door de kapers geënterd. Aan Engelse zijde vallen vier doden. De uit Barbados afkomstige Hopewell blijkt een kostbare lading suiker te bevatten en de thuisreis om Schotland naar Zeeland wordt aanvaard. Als ze eenmaal in de Noordzee arriveren, vernemen ze van een Zweeds schip dat de Nederlandse vloot met de vijand slaags is geweest. Eind juni ankert het Zeeuwse kaperfregat voor Vlissingen. Twee weken later wordt de Hopewell geveild en levert bijna 50.000 gulden op. De zaak krijgt echter nog een staartje, want de Vlissingse gebroeders Johan en Gelijk Lampsins reclameren een deel van de lading suiker. De Lampsins zijn de 'barons' van het Caribische eiland Tobago dat kort daarvoor door de Engelsen is veroverd. Daarbij wordt een partij suiker van hen als buit door een Engels oorlogsschip afgevoerd en op Barbados in de Hopewell overgeladen. De zaak sleept zich voort, maar de gebroeders worden uiteindelijk in het ongelijk gesteld. Ondertussen is Andries Mijster alweer aan een nieuwe kruistocht begonnen.

Dr. Ruud Paesie is maritiem historicus in Middelburg. Zijn uitgebreide verslag over het journaal van Bichon verschijnt binnenkort in het Tijdschrift voor Zeegeschiedenis.